

szek leválásához (ahogy ezt a próbák során a hátlapot a sablonhoz szorító [tőke]cölöpök eltávolítása esetében már megfigyelhettük); más esetben egyes részek széttöréséhez (ragasztások elválása vagy szétnyílása, nyak leválása, alsó nyereg hátlaptól való eltávolodása, a káva leválása az alsó tőkéről, stb.).

Amennyiben a hangszer ellenáll ennek a feszültségnek – azon túlmenően, hogy jelentős belső feszültségnövekedés keletkezik – a gyakrabban előforduló és szemmel látható sérülések mellett/helyett (ritkábban) méretbeli változások lépnek fel. Csökkenhet a térfogat, ennél fogva megváltoznak a hegedű hosszanti méretei (a hangláda hossza, a nyak hossza, stb.). Mindez a hangszer hangjának, hangszínének minőségi romlásához, a hangterjedelem csökkenéséhez vezet.

Végül el kell mondanunk, hogy mindazok a körülmények, amelyeknek az anyagot alávetettük, nincsenek elérhetően távol a

valóságban is létező hétköznapiaktól. Valóban a levegő nedvességtartalmának nappal és éjszaka közötti eltérése felülmúlja az általunk figyelembevett intervallumot. Nyilvánvalóan az otthon tartott hangszer nincs kitéve ilyen ingadozásoknak, és ha valamilyen okból ilyen körülmények közé kerül, ez többnyire olyan rövid ideig tart, hogy a fizikai ráhatások nem tudják megváltoztatni a már kész hegedű méreteit, kialakult formáját. (Hosszan tartó „stressz” esetében sajnos komoly károk keletkezhetnek.)

Összegzések, távlatok

Az általunk kiemelt, valamint a hangszerre jelentős hatást gyakorolni tudó jelenségek összességének áttekintéséből magától adódik a következtetés, hogy szükség van a kutatások folytatására, hogy alaposabban megismerhessük a fát és annak jellemzőit. Ezt, a különösen finom munkát

meg lehetne ismételni optikai jellegű mérőeszközök használatával.

Más, a már kész hegedűre irányuló kutatások, amelyeket a jövőben a lakkozás után megismételnének, újabb információkkal szolgálhatnak a lakk hatásosságáról annak megakadályozásában, hogy a környezetből a nedvesség a fára irányuljon.

Nagyon érdekes lenne a hirtelen méretváltozásokat egy fafűvós hangszer esetében is kipróbálni (mint amilyen például a fuvola), amit a hangszer belsejében a hangszerjátékos kilégzésével lecsapódó vízpára sűrűsödése és pangása indokol.

Végző összegzésként erőteljesen alá kell húzni, mennyire fontos mindig jobban és jobban megismerni minden fontos tulajdonságát azoknak az anyagoknak, amelyeket a hangszerek építésénél felhasználunk és amelyekkel szemben különleges követelményeket támasztunk.

Bartolomeo Giuseppe Guarneri del Gesù – fogságban

Peter Biddulph kiadásában megjelent a Guarneri család legifjabb tagjának élete és munkássága.

A kétkötetes könyv első részében megismerkedhetünk a mester remekműveivel és azok rövid történeti leírásával. A szakmai körökben is egyedülálló minőségű, 1:1 méretarányú fényképek majdnem hogy kézbe vehetően ábrázolják a hangszerek minden fontosabb részletét – van elől- és hátulnézeti kép a korpuszról, a csiga- és kávarendszer mindkét oldaláról.

A második kötetben a Guarneri család történetét követhetjük végig, korabeli térképeken ábrázolva a család és kortársainak lakóhelyeit Cremonában. Látható emellett minden egyes hangszer pontos műszaki rajza és mérete, beleértve a vastagság méreteket és plasztika-íveket, kimerítő információt szolgáltatva hegedűkészítőknek is. Kedves kis befejezése a könyvnek a hegedűk neveit adó zenészek pillanatkép-szerű bemutatása.

E könyv megírásának ötlete először Roger Hargrave hegedűkészítő és Eric Wen szerkesztő fejében született meg. Hosszas kutatás során kiválasztották azt a 12 hangszert, amely a legkarakterisztikusabban ábrázolta del Gesù életét.

Amikor a hangszerek tartózkodási helyét kezdték felkutatni kiderült, hogy ezen gyűjtemény jelentős része Amerikában található. Így született meg az 1994-es New York-i kiállítás gondolata. Miért ne rendezhetnénk meg egy kiállítást, összegyűjtve egy helyre ezeket a hangszereket? Így is történt. Egyedülálló keretek között a világ legszebbnek tartott 25 Guarneri del Gesù hegedűje kápráztatta el a Metropolitan Museum látogatóit. Amikor a kiállítás becsukta kapuit a nagyközönség előtt, a munka elkezdődött a könyv írói számára.

Stewart Pollens hangszer-restaurátor speciális kamerájával készítette a fényképeket (a negatívok 1:1 méretarányban készültek). A méreteket és a hangszerek jellemző tulajdonságait John Dilworth és Roger Hargrave rögzítették papírra (illetve táblázatokba).

Ezzel egyidőben Peter Biddulph megbízta Carlo Chiesat és Duane Rosengardot a történelmi háttér felderítésével. Csak mellékesen említve, négyéves kutatásuk alatt rengeteg új dokumentumra és információra bukkantak – mint például Stradivari hagyatéki nyilatkozata, amelyből fény derül a család tagjai között uralkodó viszonyokra is. A Stradivari végrendelet már megjelent olasz és angol nyelven.

A kutatások eredményeit nem volt egyszerű feladat elegáns és praktikus formába önteni. Nem csoda, hogy a kiállítás után pontosan négy évre volt szükség a teljes befejezésig.

Ez év októberében, a Cremonában rendezett Mondo Musica kereskedelmi kiállításon lehetett először megtekinteni a könyv első kötetének első példányát. Majd november 16-án Londonban hivatalosan is bemutatták a könyvet. A könyv gyönyörű, ára a magyar kereseti viszonyokhoz képest sajnos nagyon borsos (£400 = ~ 140 000,- Ft), olcsó viszont a „de lux” kiadáshoz képest, ami általában a könyvkiadási ár kétszerese szokott lenni.

Az új kutatások ugyan megdöntötték a legendát, amely szerint Guarneri del Gesù annak idején börtönben ült volna (ellenkezőleg, Cremona tiszteletben álló polgára volt), 300 év elteltével azonban most e könyv írói és szerkesztői rabul ejtették ezt a bámulatos tehetséget, és a ráció eszközével szétfoszlatva az életét övező legendákat, bezárták a kétkötetes könyv műszaki rajzai, szigorúan ellenőrzött adatai közé.

Ifj. Semmelweis Tibor